

Bevezetés

1980. május 22-én, kedden egy Henry Hill nevezetű férfi pontosan azt tette, ami számára a lehető legértelmesebb dolognak tűnt: elhatározta, hogy megszűnik létezni. A Nassau megyei börtönben tartózkodott, és mivel részt vett egy óriási kábítószer-összeesküvésben, életfogytig tartó börtönbüntetéssel kellett szembenéznie. A szövetségi ügyészek az amerikai történelem legnagyobb – a Lufthansa kárára elkövetett – készpénzrablásában játszott szerepéről faggatták. A szövetségiügylek mögött ott állt a sorban New York város rendőrsége, amely a Lufthansa-ügyet követő tíz emberöléssel kapcsolatosan akarta kihallgatni Hillt. Az Igazságügyi Minisztérium egy olyan gyilkoságról kívánt beszélni vele, amelyhez a szintén vád alá vett olasz pénzügyi szakértőnek, Michele Sindonának is köze volt. A szervezett bűnözés elleni ügyosztály egy bizonyos bostoni kosárlabdacsapattal kapcsolatosan akarta kihallgatni, amelynek játékosait a feltételezések szerint megvesztegette egy fogadási ügyben. Az

államkincstár ügynökei néhány ládányi automata fegyvert és Claymor-gránátot kerestek rajta; ezeket az eszközöket az egyik connecticuti fegyverraktárból lopták el. A brooklyni főügyész hivatala arról a testről szeretett volna információkat kapni, amelyet egy hűtőkamionban találtak meg, olyan keményre fagyva, hogy két napig kellett olvasztgatni, mielőtt az orvosszakértők egyáltalán nekiláthattak a boncolásnak.

Henry Hill letartóztatása – amelyre három héttel korábban került sor – nem vert fel túl nagy port. A hír nem került a lapok címlapjára, az esti híradások nem tudósítottak róla. Ez az őrizetbe vétel látszólag csupán egy volt a több tucatnyi letartóztatás közül, amelyet a munkája elismerésére vágyó rendőrség éves jelentéseiben túlzottan nagy súllyal szereplő, több millió dolláros drogüggekkel kapcsolatosan végrehajtottak – látszólag, mert Henry Hill igazán komoly trófea volt a bűnüldöző szervek számára. Hill a maffiában nőtt fel. Egyszerű „szerelő” volt, de pontosan ismerte a gépezet működését. Tudta, ki olajozza a szerkezetet. Tudta, a szó legszorosabb értelmében, hogy hol ásták el azokat a bizonyos holttesteket. A rendőrök tisztában voltak azzal, hogy ha Hill kinyitja a száját, és beszélni kezd, számos más ügy kulcsát a kezükbe adja, alapot szolgáltathat néhány tucat személy őrizetbe vételéhez. Henry Hill számára viszont az volt világos, hogyha hallgat, a saját barátai fognak végezni vele, csakúgy, ahogy majdnem mindenkit megöltek, akinek valamilyen köze volt a Luft-

hansa-rabláshoz. Hiába ült börtönben, eljutottak hozzá a hírek: mentora és legfontosabb védelmezője, Paul Vario, a hetvenéves maffiavezér, akinek a házában nevelkedett, levette róla a kezét, és James „Uriember Jimmy” Burke pedig, aki a legjobb barátja, bizalmasa és társa volt, akivel tizenhárom éves kora óta számtalan bűncselekményt hajtott végre, most a meggyilkolását tervezi.

Ilyen körülmények között hozta meg Henry a döntését: vállalta, hogy az Igazságügyi Minisztérium szövetségi tanúvédelmi programjának résztvevője lesz. A felesége, Karen, valamint a gyermekeik – a tizenöt éves Judy és a tizenkét éves Ruth – vele együtt szüntenek meg létezni. Új személyazonosságot kaptak. Azt hihetnénk, hogy Henry Hill valamivel könnyebben el tudott tűnni a világból, mint egy átlagos állampolgár, mivel gyakorlatilag alig volt bizonyítéka annak, hogy addig létezett. A háza az anyósa, a kocsija a felesége nevéen volt. Társadalombiztosítási kártyái és jogosítványai – ezekből többel is rendelkezett – hamisak, fiktív nevekre kiállított dokumentumok voltak. Sosem szavazott, sosem fizetett adót. Sosem szállt repülőgépre úgy, hogy a jegy a saját nevére szól. A születési anyakönyvi kivonatán kívül csupán egyetlen olyan dokumentum létezett, ami minden kétséget kizáróan bizonyította, hogy a világon van: egy rendőrségi jegyzőkönyv, amely akkor készült, amikor tinédzser korában, a maffiához való csatlakozásának első éveiben véletlenül őrizetbe vették egyszer.

Egy évvel letartóztatását követően megkeresett az ügyvédje, aki közölte, Hill egy olyan embert keres, aki hajlandó és képes megírni a történetét. Újságírói pályafutásom nagy részében a szervezett bűnözés alakjairól írtam, és akkoriban már kezdett elegendő lenni a magukat jóságos Keresztapának bemutató, tanulatlan gazfickók egomániás hablatyolásából. Ráadásul addig sosem hallottam Henry Hillről. Az irodámban négy doboz volt tele a szervezett bűnözés fontosabb és jelentéktelenebb alakjairól készült kartonokkal; mindenkiről feljegyzést készítettem, akinek a neve ilyen összefüggésben jelent meg a sajtóban vagy a törvénykezés előtt. Amikor átnéztem a kártyáimat, csupán egyetlen utalást találtam Hillre, egy 1970-ben készült feljegyzést, amely szerint Joseph Bonanno családjának tagja volt. Ez nem tűnt valami soknak, ám a szövetségi letartóztatását követő egy év során hatalmas anyagot gyűjtöttek össze vele kapcsolatosan. Ez, és az a tény, hogy kiemelt tanúként kezelték, azt igazolta, hogy igenis érdemes találkoznom vele – legalább egyszer.

Mivel a tanúvédelmi program résztvevője volt, a találkozóra olyan helyen kellett sort keríteni, ahol garantálni lehetett a biztonságát. Azt az utasítást kaptam, hogy a LaGuardia repülőtéren, a Barniff-pultnál találkozom két szövetségi ügynökkel. Amikor odaértem, a két férfinél ott volt a repülőjegyem. Megkérdezték, nem kell-e kimennem a mellékhelyiségbe. Elég bizarr volt, hogy a szövetségi ügynökök éppen

erre kíváncsiak, de amikor átadták a jegyemet, elmagyarázták, hogy nem veszíthetnek szem elől, míg felszállunk a gépre. Nem akarták vállalni annak kockázatát, hogy miután megtudom, hová tartunk, esetleg leadom valakinek a drótot. Mint kiderült, nem Barniff-géppel mentünk, és az első helyen, ahol landoltunk, nem Henry Hill várt ránk. Többször is át kellett szállnunk, míg végül eljutottunk abba a városba, ahová – mint később megtudtam – Hill és a mellé testőrként kirendelt szövetségi ügynökök csak néhány órával korábban érkeztek meg.

Hill meghökkentő volt. Nem úgy nézett ki, nem is úgy viselkedett, mint azok a maffiózók, akikkel korábban találkoztam. Összefüggően, értelmesen, és nyelvi szempontból viszonylag helyesen beszélt. Időnként elmosolyodott. Nagyon sokat tudott arról a világról, amelyben felnőtt, valahogy mégis elkülönült tőle, és képes volt arra, hogy egy kívülálló szemével lássa. A legtöbb gengszter, akivel korábban könyvek és az újságcikkek készítése során találkoztam és beszéltem, képtelen volt arra, hogy elég hosszú ideig eltávolodjon a tapasztalataitól, az élményeitől, és így mintegy kívülről szemlélje a saját életét. Vakon haladtak a maffiózók útján, és közben szinte semmi mást nem vettek észre. Henry Hill azonban mindent látott. Lenyűgözte őt a világ, amelyben felnőtt, és nagyon kevés olyan esemény volt, amire nem emlékezett.

Henry Hill gengszter volt. Bűnöző. Bűncselekményeket agyalt ki és hajtott végre, fejeket tört be. Tud-

ta, hogyan kell megvesztegetni az embereket, és tudta, hogyan kell átvágni másokat. Profi csaló volt, a szervezett bűnözés világában élő, menő vagány, fehér holló – éppen olyan sok örömet szerezhetett volna a szocio-antropológusoknak, amennyit a zsaruknak szerzett. Az utcán a barátaival nagymenőknek nevezték egymást. Úgy éreztem, hogy az életéről szóló könyvből kiderülhet, egy bennfentes hogyan látja azt a világot, amelyről oly sokat hallunk a kívülállóktól, vagy a *capo di tutti capitól*.

Egy

Úgy is fogalmazhatnánk, hogy Henry Hill véletlenül került kapcsolatba a maffiával. 1955-ben, tizenegy éves korában betévedt Brooklynban, a Brownsville-East New York körzetben, a Pitkin Avenue közelében lévő Pine Street 391. szám alatti garázsba, hogy valami iskola utáni munkát találjon magának. Az egy-szintes, hatalmas kirakattal rendelkező garázs és diszpécserközpont pontosan szemben volt azzal a házzal, ahol az anyjával, az apjával, négy nővérével és két öccsével élt. Henryt, amióta az eszéet tudta, mindig is vonzotta magához az a hely. Már jóval azelőtt, hogy munkába állt, Henry látta a hosszú, fekete Cadillaceket és Lincolnokat, ahogyan besiklottak az épületbe. Figyelte a garázsba érkezők rezzenéstenen arcát, megjegyezte, hogy mindegyik hosszú kabátot hord. A látogatók közül némelyik olyan nagydarab volt, hogy amikor kiszállt a kocsiból, a jármű több hüvelyknyivel feljebb emelkedett. Látta a csillogó gyűrűket, az ékkövekkel kirakott övcsatokat, a vastag

aranyláncokat, amelyek ostyavékony platinaórákat tartottak.

A garázsban megforduló emberek különböztek a környéken élőktől. Délelőtt is selyemöltönyben jártak, és zsebkendőjükkel gondosan letörölgették a kocsik motorháztetejét, mielőtt ráültek vagy nekitámaszkodtak volna, hogy elbeszélgessenek valakivel. Henry látta, hogy a fickók leparkolják a kocsijukat, de sosem kapnak parkolócédulát, és akkor se nagyon zavartatják magukat, ha történetesen egy tűzcsap előtt állnak meg. Telente látta, hogy a városi hókotrógépek először mindig a garázs parkolójából tüntetik el a havat, és csak azután vonulnak át az iskola udvarára, meg a kórház elé. Nyaranta hallotta az egész éjjel tartó kártyacsaták zajait, és tudta, hogy senki sem, még a szomszéd házban lakó Mr. Mancuso sem – aki pedig mindenért zsörtölődött – szóval senki sem mer panaszkodni a lárma miatt. A garázsban megforduló emberek gazdagok voltak. Húszdollárosok teniszlabdányi kötegeivel játszadoztak, ujjukon diónyi gyémántok villogtak. A gazdagság, a hatalom és az erő látványa részegítőleg hatott Henryre.

A szülei eleinte örültek annak, hogy örökmozgó fiúk talált magának valami munkát, még hozzá ilyen közel. Henry apja, az idősebb Henry Hill villanyszereplőként dolgozott, és mindig is azt tartotta, hogy a fiataloknak meg kell ízlelniük a munkát, mert csak így képesek megtanulni, hogy becsüljék a pénzt, amiből sosem volt nekik elég. Neki hét gyermeket kellett el-

tartania a fizetéséből, ezért minden jövedelem jól jött a családnak. Az öreg Írországból érkezett az Egyesült Államokba tizenkét éves korában, nem sokkal azután, hogy az apja meghalt. Már gyerekként rákényszerült, hogy támogassa az édesanyját és három öccsét. Az egyik elve az volt, hogy a fiatalok csakis akkor becsülik a pénzt, ha tisztában vannak annak értékével. Az amerikai fiatalok – az ír fiatalokkal ellentétben – későn hagyták maguk mögött a gyermekkort.

Henry anyja, Carmela Costa Hill is örült annak, hogy a fia munkát talált a közelben, de ő egészen más miatt. Először is, tisztában volt azzal, hogy a férje elégedett lesz, ha a fiú pénzt keres. Másodszor: abban reménykedett, hogy a délelőtti iskola és a délutáni munka mellett a nagyhangú, nyughatatlan fiú keveset lesz majd otthon, így nyugton hagyja a testvéreit. Az is megfordult a fejében, hogy ha a fiatalabbik Henry dolgozik, neki több ideje jut Michaelre, a legkisebb fiúra, aki sajnálatos módon gerinc-rendellenességgel született, így a napjait vagy az ágyában, vagy a tolészékében töltötte. Carmela Hill kifejezetten megörült, amikor megtudta, hogy a Variók, a garázst birtokló család tagjai Sziciliának ugyanabból a részéből érkeztek, ahol ő is született. Kisgyerek volt, amikor az Egyesült Államokba vitték, ahol tizenhét évesen feleségül ment a magas, csinos, fekete hajú írhez. Az életét gyakorlatilag az Államokban élte le, de mégsem szakadtak el a kötelékek, amelyek az óhazához kapcsolták. Szicíliai módra főzött, maga gyúrta a

tésztát, rászoktatta a férjét a szardellamártásra és a tintahalra, és egyszerűen kidobta Henry ketchupos üvegét. Hitt bizonyos nyugat-szicíliai szentek erejében, például Santa Pantaleonéban, aki a fogfájások védelmezője és segítője volt. Mint a bevándorlók közül sokan, ő is úgy érezte, van valami közös benne azokkal, akik lélekben kötődnek az óhazához. Amikor eszébe jutott, hogy a fia legelőször éppen *paesani*kkal dolgozhat együtt, úgy érezte, imái meghallgatásra találtak.

Nem kellett azonban sok idő ahhoz, hogy Henry szüleinek megváltozzon a véleménye a fiú iskola utáni munkájáról. Az első néhány hónapot követően rájöttek, hogy az, ami iskola melletti elfoglaltságként kezdődött, az ifjabbik Henry fő tevékenységévé vált; a fiú minden idejét a garázsban töltötte. Ha az anyja rá akart bízni valami munkát, a garázsban talált rá. A garázsban volt reggel, mielőtt iskolába ment, és ott volt délután is, amikor a tanítás véget ért. Amikor az apja a házi feladatról kérdezte, így válaszolt: „Majd a garázsban megcsinálom!” Az anyjának feltűnt, hogy már nem játszik a vele egykorú srácokkal. „A garázsban szoktunk játszani” – felelte ilyenkor.

– Az apám mindig dühös volt. Dühösnek született. Dühös volt, mert keményen kellett dolgoznia, mégis alig keresett valamit. A villanyszerelők, hiába voltak szakszervezeti tagok, akkoriban nem kerestek túl jól. Dühös volt, hogy a lakásban sosincs csend, ami érthető, hiszen ott voltak a testvéreim meg én is. Üvöltö-

zött, hogy csak csendet meg nyugalmat akar, és észre se vette, hogy mi már rég összehúztuk magunkat, és csak ő ordít, ő vagdossa a falhoz a tányérokat. Dühös volt azért is, hogy az öcsém, Michael deréktől lefelé béna volt, de a legjobban rám haragudott, hogy mindig a garázs körül lógok. „Azok gengszterek!” – ordította. „Bajba fogsz keveredni!” Úgy tettem, mintha fogalmam se lenne, miről beszél, és azt feleltem, hogy semmi közöm a fogadásokhoz, csak kisebb „hozd ide, vidd oda” munkákat végzek; megesküdtem, hogy rendszeren járok iskolába, pedig akkor már hetek óta a közelébe se mentem. Sosem vette be a dumát. Pontosan tudta, mi folyik a garázsban, ezért időnként – általában akkor, amikor bepiált – elvert, de rendszeren. Akkoriban ez már nem érdekelt. Időnként mindenkit elvernek.

Akkoriban, 1955-ben a brooklyni Brownsville-East New York körzetben működő Euclid Avenue taxi- és limuzinszolgálat egy kicsit több volt, mint a környéken dolgozó taxik diszpécserközpontja. A szerencsejátékosok, az ügyvédek, az egykori zsokék, a versenybírók, az ideiglenesen szabadlábra helyezett sittesek, az építőipari melósok, a szakszervezeti tisztségviselők, a helybeli politikusok, a teherautó-sofőrök, a bukmékerok, a biztosítási ügynökök, a nevelőtisztek, az állástalan pincérek, az uzsorások, a szolgálaton kívüli zsaruk találkozóhelye volt, sőt, időnként még néhány nyugdíjas verőlegény is felbukkant, akik a régi szép gengszteridőkben voltak fiatalok. Ezen a helyen

rendezte be nem hivatalos főhadiszállását Paul Vario, aki a város szervezett bűnözésből élő öt családjának egyikében egyre komolyabb pozíciót szerzett magának. Más szóval: Vario volt a környék legmenőbb gengsztere. Az élete arról szólt, hogy hol rács mögött ült, hol szabadlábban volt. 1921-ben, tizenegy éves korában hét hónapot nyomott le egy nevelőintézetben iskolakerülés miatt. Ezt követően többször is letartóztatták, hol azért, mert uzsorásként működött, hol betörésért, adócsalásért, vesztegetésért, tiltott szerencsejáték szervezéséért, hol bírói intézkedéssel való szembeszegülésért, hol pedig garázdaságért, vagy hasonló, törvénybe ütköző cselekedetért. Ahogy idősebb és erősebb lett, egyre kevesebb vádat hoztak fel ellene – előfordult, hogy a tanúk nem jelentek meg a kihallgatáson, de az is megesett, hogy a nagylelkű bírók börtönbüntetés helyett csupán pénzbírságot szabtak ki rá. (A brooklyni törvényszék egyik bírójára, Dominic Rinaldi egy alkalommal összesen 250 dollár büntetés befizetésére kötelezte egy vesztegetési, családi ügyben, amiért legalább tizenöt évi börtönt kellett volna kiszabnia.) Vario megpróbált szolidan, az illemszabályok betartásával élni ezen a hírhedt környéken. Megvetette az erőszakos tetteket (legalábbis azokat, amelyek végrehajtását nem ő rendelte el), mivel az ilyesmi nem tett jót az üzletnek. Az utcákon itt-ott előkerülő hullák mindenkire bajt hoztak, és felidegesítették a zsarukat, akik máskülönben szemet hunytak a maffia legtöbb ügye felett.

Paul Vario jól megtermett, majd' kétméter magas, százhusz kilós férfi volt, de még ennél is természetesebbnek látszott. A karja vastag volt, a mellkasa akár egy szumósé, és olyan ráérősen mozgott, ahogyan csak a valóban nagy emberek tudnak, akik biztosak abban, hogy semmiről sem maradnak le, mert a szereplők és az események úgyis megvárják őket. Nem ismerte a féltelmet, nem lehetett neki meglepetést okozni. Ha rossz volt a gyújtás egy kocsiban, és dörrent egyet, vagy ha valaki a nevét kiáltotta, Paul Vario a hang irányába fordította a fejét, de mindig lassan, nagyon lassan. Sebezhetetlennek tűnt. Megfontolt volt. Az a lelassult nyugalom áradt belőle, ami gyakran társul az abszolút hatalomhoz. Ez persze nem azt jelenti, hogy ne tudott volna gyorsan mozogni, amikor akart. Henry egyszer végignézte, hogy előkap egy lefűrészelt végű baseballütőt a kocsijából, és felrohan az egyik adósa, egy sovány, fúrge fickó után az ötödikre. Vario azonban általában tartózkodott attól, hogy kifárassza magát. Henry tizenkét éves volt, amikor Paul Vario küldönce lett. Ő hordta Variónak a cigarettát (Chesterfieldet szívott) és a kávé (feketén, cukor és tej nélkül itta), ő továbbította az üzeneteit. Naponta többször is utazott Vario fekete Impalájával, mert a főnöknek gyakran a város más pontjain akadt elintéznivalója. (Az ilyen alkalmakkor Vario sosem szállt ki a kocsijából, Henrynek kellett odahívna a kuncsaftokat az Impalához.)

– Kelet-Harlemben, a 114. utcán, ahol a vén csókák olyan gyanakvók voltak, hogy magukban se nagyon

bíztak, mindig összehúzott szemmel méregettek, valahányszor Paulie bevitt valamelyik klubba. Kiskölyök voltam, de azok a fickók úgy viselkedtek, mintha zsarú lennék. Végül, amikor valamelyikük megkérdezte Paulie-tól, hogy ki vagyok, Paulie úgy nézett vissza rá, mintha hülyének nézné. „Hogy kicsoda? A rokonom. A vérem.” Attól fogva még a múmiák is vi-gyoroztak rám.

Megtanultam bizonyos dolgokat, és pénzt keres-tem. Amikor kipucoltam Paulie hajóját, nemcsak pénzt kaptam, de egy egész napos kirándulásra is el-vittek. Csak annyit kellett tennem, hogy hordtam a hideg sört meg bort Paulie-nak meg a többieknek a fe-délzetre. A Sheepshead Bayben Paulie-é volt az egyetlen név nélküli hajó. Ő soha, semmihez sem ad-ta a nevét. Még az ajtajára sem írta ki. Sosem volt te-lefonja. Gyűlölte a telefont. Amikor letartóztatták, a zsaruknak mindig az anyja Hemlock utcai címét adta meg. Mindig volt legalább egy hajója, de egyiknek sem adott nevet. Ezt mondogatta nekem: „Soha, sem-mihez ne add a neved!”. Megfogadtam a tanácsát.

Kitaláltam Paulie gondolatait. Tudtam, hogy le-gyek ott, és hogy tűnjek el nagyon gyorsan. Ez vala-hogy a véremben volt. Senki sem tanított semmire. Senki sem mondta, hogy ezt csináld vagy azt ne tedd. Egyszerűen tudtam. Már tizenkét éves koromban is tudtam. Pár hónap telt csak el, amikor egyszer Paul éppen a garázsban volt, és eljött hozzá néhány fickó, tárgyalni valamiről. Feálltam, hogy elmenjek. Nem is

kellett szólniuk. Volt ott még pár srác, azok is feláll-tak, hogy lépnek. Akkor aztán Paulie felnézett, látta, hogy megyek. „Minden rendben” – mondta, és rám mosolygott. „Maradhatsz.” A többi srác továbbment. Láttam, hogy szétnézni se mernek, de én maradtam. Ott maradtam a következő huszonöt évben.

Abban az időben, amikor Henry munkába állt a ga-rázsban, Paul Vario úgy uralta a Brownsville-East New York körzetet, mint valami nagyvárosi rádzsa. Abban a zónában szinte teljes egészében az ő kezében volt az illegális szerencsejáték, az uzorakölcsön, a vé-delmi biznissz, a szakszervezet. A Lucchese maffiacsa-lád befolyásos tagjaként neki kellett kordában tartania a város legkeményebb fickóit. Elsimította a nézet-eltéréseket, leállította az ősi vendettákat, megoldotta a makacs, csökönyös emberek közötti vitás kérdése-ket. Üzlettársként számos törvényes vállalkozást is a kezében tartott négy fivéréen keresztül, gyakorlatilag a garázs is az övé volt. Ő volt a tulajdonosa a Pitkin Avenue-n található hatalmas étteremnek, a Presto Pizzériának, ami alig egy saroknyira volt a garáztól. Henry azon a helyen tanult meg főzni; ott, az étterem pincéjében működő Vario-bankban tanulta meg, ho-gyan szokás címletelni és kötegelni a pénzt. Vario volt a tulajdonosa a Fountainbleu virágboltnak, ami a Fulton Streeten, a garáztól hatsaroknyira volt. Hen-ry ezen a helyen tanulta meg, hogyan kell drótot csa-varni a virágok szárára, amelyekből a szakszervezeti funkcionáriusok temetésére készítettek koszorúkat.